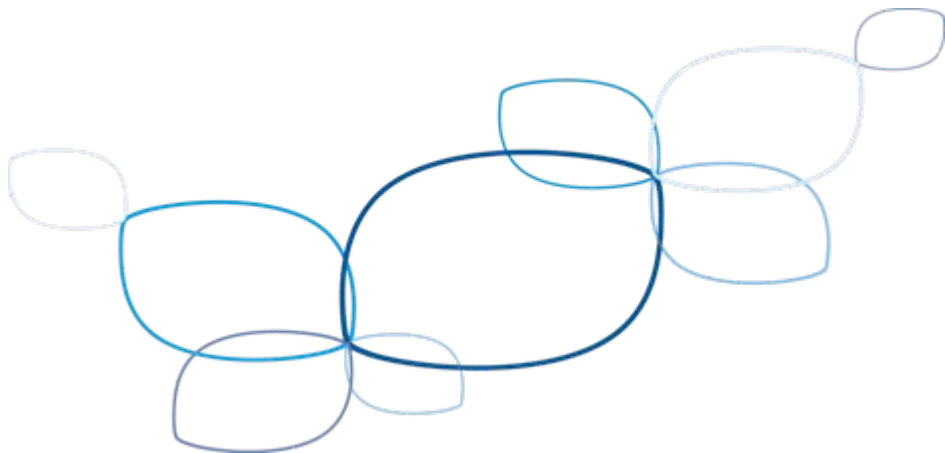

Hallituksen toimintakertomus
ja tilinpäätös
1.1. – 31.12.2008

Hallituksen toimintakertomus 1.1. – 31.12.2008

Yleistä

Valio-konsernin tulos ennen satunnaisia eriä ja veroja oli 4 milj. euroa tappiolla, eli tulos oli 19 milj. euroa huonompi kuin edellisenä vuonna. Merkittävin syy tappioon oli Venäjän ruplan, mutta myös Ruotsin kruunun heikentyminen euroon verrattuna vuoden lopussa. Maitoraaka-aineesta maksettiin 135 milj. edellisvuotta enemmän.

Valio vastaanotti kotimaassa maitoa 1 881 miljoonaa litraa eli 34 miljoonaa litraa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Valiolle maitoa toimittavien omistajaosuuskuntien keskimääräinen hankintaosuus oli edelleen 86 prosenttia koko maan meijerimaitomäärästä. Kaikkiaan Valio vastaanotti 2 044 miljoonaa litraa maitoa, jossa on mukana maidon hankinta Valion meijereihin Virossa.

Valio-konsernin liikevaihto oli kahdeksan prosenttia suurempi kuin vuonna 2007.

Kotimaan liikevaihto kasvoi kuusitoista prosenttia. Juustojen, kuluttajamaidon ja rasvojen myynnin arvo kasvoi eniten.

Ulkomaan yhtiöiden liikevaihto pieneni seitsemän prosenttia. Liikevaihto kasvoi Venäjällä, Virossa ja Ruotsissa toimivissa yhtiöissä ja Belgian yhtiön liikevaihto pieneni voimakkaasti koska yhtiön pakkaamien ja toimittamien tuotteiden omistus siirrettiin asiakkaalle niiltä osin kuin kysymyksessä eivät olleet omat varastonimikkeet.

Seinäjoella uuden rasvatehtaan rakennus valmistui tilikauden lopulla. Moskovan jakelukeskuksen valmistuminen on myöhästynyt.

Osakkaat ja osakepääoma

Valio Oy:n osakkaiden lukumäärä on 22 eli sama kuin edellisenäkin tilikautena. Valio Oy:n kokonaan maksettu osakepääoma on 99 677 800 euroa.

Osakkeiden lukumäärä on 29 317 kpl ja ne ovat kaikki samanlaisia ja niillä on yhtäläinen oikeus osinkoihin ja yhtiön varoihin. Osakkeita rasittaa lunastuslauseke.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet ja vastuut on määritelty Valion riskienhallintapolitiikassa. Tavoitteena on tunnistaa niitä merkittäviä tapahtumia ja epävarmuustekijöitä, jotka vaikuttavat Valion strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten päämäärien toteutumiseen. Vastuu riskeistä ja niiden hallinnan toteuttamisesta on liiketoiminnoilla.

Valion keskeiset strategiset riskit liittyvät markkina-asemaan, investointeihin, brändiin ja maineeseen. Merkittävimmät toiminnalliset riskit liittyvät tilaus-toimitusprosessiin, tuoteturvallisuuteen ja laatuun, tietojärjestelmiin sekä toiminnan keskittämisen aiheuttamaan haavoittuvuuteen.

Valion tärkeimmät hyödykkeet ovat maitoraaka-aine ja energia. Maitotuotteiden korkeat maailmanmarkkinahinnat alkuvuonna mahdollistivat hyvän tilityshinnan maitoraaka-aineelle. Konserni suojaa sähkönhintaa, mutta öljyn suojauksesta on luovuttu jo edellisen tilikauden aikana.

Riskienhallinnan pääpaino on ennaltaehkäisevällä toiminnalla ja sen kehittämislä. Valion toimintajärjestelmä kattaa laatu- ja ympäristöasiat. Toiminta on sertifioitu ISO 9001:2000 ja ISO 14001 mukaisesti. Työturvallisuuden tavoitteeksi on asetettu nolla tapaturmaa.

Valion vakuutuspolitiikan mukaan vakuutuksilla suojaudutaan niitä riskejä vastaan, joilla on merkittävä vaikutus Valion konsernin toimintakykyyn, tulokseen, taloudelliseen asemaan tai strategian toteuttamiseen. Vuoden 2008 aikana Valion tärkeimmät vahinkovakuutukset järjesteltiin koko konsernin kattaviksi vakuutusohjelmiksi 2009 alkaen. Samalla turvaa tarkastettiin vastaamaan kansainvälisen toiminnan riskejä.

Tutkimus ja tuotekehitys

Valio toi v. 2008 kotimaan markkinoille yhteensä 83 uutuutta, kun luku edellisenä vuonna oli 116. Uutuudet toivat kuluneen vuoden aikana liikevaihtoa 51 milj. € (50 milj. € v. 2007). Alle viisi vuotta vanhojen tuotteiden osuus Valion kotimaan liikevaihdosta nousi hieman ja oli joulukuussa 29,7 %, kun se oli vuotta aiemmin 29,0 %.

Vuoden 2008 uutuuksista parhaiten menestyivät terveysvaikutteiset Valio Gefilus MAX tehojuomat ja Valio Evolus 2-teho tuoteperhe, keveät Valio Täyteläinen Ruoka 2 % ja Valio Oltermanni 9 % sekä laktoosittomat Valio laktoositon vanhan ajan vaniljakastike ja Valio laktoositon Oivariini.

Myös nykyisten tuotteiden valmistusprosessit vaativat jatkuvaa kehitystyötä. Vuonna 2008 T&K osallistui juustojen happanemisen hallinnan parantamiseen ja Lapinlahden heran suolanpoistoprosessin uudistukseen. Juustosaannon parantaminen, Seinäjoen rasvatehtaan uudistus ja hapanmaitotuotteiden maitoraaka-aineen käytön optimointiprojektit työllistivät myös T&K:ta.

Hapatetuotannon käyttöaste nousi uuteen ennätykseen ja silti virhekustannukset alenivat edellisestä vuodesta. Uutta nopeaa mikrobiologista analytiikkaa alettiin hyödyntää jauhetehtaissa. Myynnin tarpeisiin kehitettiin myös uusia kemiallisia analyysimenetelmiä.

Valio patentoi aktiivisesti keksintöjään suojatakseen teknologista kehitystyötään ja tukeakseen innovaatioiden kansainvälistä markkinointia. *Lactobacillus rhamnosus GG*:n genomi selvitettiin ja sen ominaisuuksiin liittyen on jätetty kaksi patenttihakemusta. Kaikkiaan vuonna 2008 jätettiin seitsemän uutta patenttihakemusta (6 v. 2007). Patentoiduilla menetelmillä valmistettujen tuotteiden liikevaihto oli 160 milj. € (139 milj. € v. 2007).

Valion T&K:ssa tehty tutkimustyö tuotti myös neljä uutta väitöskirjaa. Kolme niistä on ravitsemustieteen alalta ja yksi maitoteknologiasta. Väitöskirjoihin liittyvä tutkimustyö tuotti myös useita patenttihakemuksia. Vuonna 2008 tehtiin useita kliinisiä kokeita. Esimerkiksi uudella Evolus 2-teho tuotteella havaittiin edullisia vaikutuksia verenpaineeseen ja kolesteroliarvoihin.

Uusina tutkimusalueina alkoi laaja TEKES:n tukema tutkimus maidon proteiiniin teknologiasta ja ravitsemuksellisista ominaisuuksista. Juuston maun kehittäminen oli makututkimuksen keskeinen alue. Vuonna 2008 luotiin yhteyksiä Venäjän ja Yhdysvaltain ravitsemustutkimukseen. EU:n ravitsemusväiteasioissa ei Valion osalta päästy eteenpäin, koska Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA:n) väitehakemusten käsittely on pitkittynyt ja virasto on ottanut lausunnoissaan hyvin tiukan linjan. T&K osallistui syksyllä aktiivisesti terveyden ja hyvinvoinnin huippuosaamiskeskukseen valmistelutyöhön vastuullaan yksi kolmesta tutkimusohjelmasta.

Valio-konsernin tutkimus- ja tuotekehityskustannukset olivat vuonna 2008 16,2 milj. euroa (13,7 milj. euroa vuonna 2007), mikä vastaa 0,9 prosenttia liikevaihdosta (0,8 % vuonna 2007). Tuotannon ja tuottajamaidon laadunvalvonnan kustannukset puolestaan olivat 9,6 milj. euroa vuonna 2008 (9,0 milj. euroa vuonna 2007). Yhteensä tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä laadunvalvonnan kulut olivat 25,8 milj. euroa (22,7 milj. euroa vuonna 2007) ja 1,4 prosenttia liikevaihdosta (1,3 % vuonna 2007).

Henkilöstö

Valio-konsernin henkilökunnan lukumäärä vuonna 2008 oli keskimäärin 4 375 (4 214 vuonna 2007) ja tilivuoden päättyessä henkilömäärä oli 4352. Henkilökunnasta työskenteli Suomessa keskimäärin 3 631 ja ulkomaisissa tytäryhtiöissä 744, joista eniten henkilökuntaa oli Viron tytäryhtiöissä yhteensä 348, Venäjän tytäryhtiöissä yhteensä 177 ja Belgian tytäryhtiössä 150.

Valio Oy:n palveluksessa oli henkilökuntaa keskimäärin 3 529 (3 412 vuonna 2007).

Henkilökunnan sukupuolijakauma oli vuonna 2008 konsernissa miehet 51 % ja naiset 49 % ja emoyhtiössä miehet 52 % ja naiset 48 % (vuonna 2007 sekä konsernissa että emoyhtiössä miehet 51 % ja naiset 49 %).

Henkilökunnan keski-ikä oli vuonna 2008 40 vuotta sekä konsernissa että emoyhtiössä, kuten oli myös vuonna 2007. Henkilökunnan koulutuskustannukset olivat vuonna 2008 konsernissa 1,8 milj. euroa (1,4 milj. euroa) ja emoyhtiössä 1,2 milj. euroa (1,1 milj. euroa).

Valio Oy:ssä vuonna 2008 maksetut työajan palkat olivat 111,0 milj. euroa (vuonna 2007 100,0 milj. euroa). Sosiaalipalkat sekä lakisääteiset sosiaalikulut sisältäen lisäeläkemaksut olivat 58,7 % palkoista (vuonna 2007 51,3 %). Eläkekustannukset olivat 22,7 milj. euroa vuonna 2008 (16,1 milj. euroa vuonna 2007).

Ympäristötekijät

Valiolla on kotimaan toiminnot kattava ISO 14001 -standardin mukaan sertifioitu ympäristöjärjestelmä. Järjestelmään kuuluvien sisäisten auditoitien yhteydessä eikä ulkoisen auditoijan tekemissä tarkastuksissa ei ole tavattu merkittäviä poikkeamia ympäristölainsäädännöstä eikä viranomaisvaatimuksista.

Toiminnan merkittävät ympäristövaikutukset muodostuvat tuotannon hävikeistä syntyvästä jätevesikuormituksesta, korkeatasoisen hygienian ylläpidon käänöpuolena olevista veden ja energian kulutuksen oheisvaikutuksista sekä käytettyjen pakkausten jätehuollosta.

Tilikauden ympäristövaikutuksia pienentävät investoinnit olivat kotimaassa 7,0 miljoonaa euroa ja kuluiksi kirjatut ympäristömenot olivat kaikkiaan 9,2 miljoonaa euroa. Merkittävimmät ympäristöinvestoinnit liittyivät Seinäjoen jauhekuivaimien varustamiseen pölynerotuslaitteistolla ympäristöluvan ehtojen mukaisesti sekä Janakkalan kunnan jätevedenpuhdistamon uusimiseen yhteistyössä kunnan ja muun teollisuuden kanssa. Lähivuosina Valiolle tulee edelleen kustannuksia eräiden toimintapaikkakuntien jätevedenpuhdistamoiden saneerauksista sekä jauhetehtaiden pölynpoistoinvestointien jatkumisesta.

Vuonna 2008 kartoitettiin Valion omistamien maa-alueiden pilaantuneiden maiden riskit. Selvityksessä ei tullut esille aiemmin tiedostamattomia tai uusia puhdistuskustannuksiltaan merkittäviä vastuita. Selvityksen perusteella on tehty suunnitelma yhdentoista kohteen tarkemmasta tutkimisesta, jotta niiden riskit kyetään arvioimaan paremmin.

Valio Oy:n konsernin toiminnoissa vuonna 2008 energiaa kului kaikkiaan 710 GWh, jätevesiä syntyi 5,2 miljoonaa kuutiota, jätevesikuormitus jäteveden puhdistamoille oli 10 700 tn kemialliseksi hapenkulutukseksi laskettuna ja tuotannosta päätyi kaatopaikoille jätteitä 3 217 tn. Edelliseen vuoteen verrattuna jätevesikuorma on laskenut kolme prosenttia ja kaatopaikkajätteen määrä on normalisoitunut vaikka kahdella toimipaikalla tehtiin pilaantuneiden maiden saneerauksia. Yksityiskohtaisemmat ympäristötunnusluvut kotimaantoimintojen osalta julkaistaan internetsivuilla www.valio.fi.

Liikevaihto/konserni

Konsernin liikevaihto oli 1 844 milj. euroa (1 713 milj. euroa). Kotimaan liikevaihto oli 1 291 milj. euroa (1 117 milj. euroa). Ulkomaantoiminnan (vienti Suomesta ja ulkomaiset tytäryhtiöt) liikevaihto oli 553 milj. euroa (596 milj. euroa).

Liikevaihto/emoyhtiö

Valio Oy:n liikevaihto oli 1 642 milj. euroa (1 490 milj. euroa). Kotimaan liikevaihto oli 1 290 milj. euroa (1 115 milj. euroa). Viennin liikevaihto oli 352 milj. euroa (375 milj. euroa).

Investoinnit 2008

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat 118 milj. euroa (94 milj. euroa) eli 6,4 prosenttia (5,5 %) liikevaihdosta. Rakennuksiin ja maa-alueisiin investoitiin 57 milj. euroa. Kone- ja laiteinvestoinnit olivat 53 milj. euroa.

Aineettomiin hyödykkeisiin investoitiin 5 milj. euroa. Ennakkomaksuja, lähinnä koneista ja laitteista maksettiin 3 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 113 milj. euroa.

Merkittävimmät käynnissä olevat investoinnit ovat ravintorasvatehtaan uudistaminen Seinäjoelle ja logistiikkakeskuksen rakentaminen Moskovaan.

Rahoitus

Konsernin ja emoyhtiön maksuvalmius säilyi koko tilikauden tyydyttävänä huolimatta siitä, että emoyhtiön rahavarat pienenevät loppuvuonna 2008. Rahat ja pankkisaamiset sekä talletukset olivat tilivuoden päättyessä 82 milj. euroa, kun vastaava luku oli vuoden alkaessa 146 milj. euroa. Vaihto-omaisuus oli tilikauden päättyessä 175 milj. euroa ja alussa 132 milj. euroa. Korolliset velat olivat tilikauden lopussa 294 milj. euroa ja alussa 239 milj. euroa. Nettorahoituskulut olivat 8,9 milj. euroa (7,0 milj. euroa) eli 0,5 prosenttia (0,4 %) konsernin liikevaihdosta. Nettokorkokulut olivat 9,8 milj. euroa (7,6 milj. euroa).

Emoyhtiön pitkäaikaiset lainat tytäryhtiöille olivat 28,0 milj. euroa (1,1 milj. euroa) ja lyhytaikaiset lainat 21,1 milj. euroa (5,3 milj. euroa).

Tulos

Konsernin tulos ennen veroja oli -4 milj. euroa (15 milj. euroa). Tilivuoden verot olivat 2 milj. euroa (5 milj. euroa). Tilikauden tulos oli -5 milj. euroa (10 milj. euroa).

Emoyhtiön tulos ennen veroja ja tilinpäätössiirtoja oli -5 milj. euroa (13 milj. euroa). Suunnitelman mukaisten ja verotuspoistojen erotus oli -1,5 milj. euroa (0,6 milj. euroa). Tehdyt poistot ovat elinkeinoverolain sallimissa maksimeissa. Tilivuoden verot olivat 1 milj. euroa (-3 milj. euroa). Tilikauden tulos oli -5 milj. euroa (10 milj. euroa).

Vuosi 2009

Suomen ja maailman huonot talousnäkökymät vaikuttavat Valioon. Tuottajille maksettavaa maidonhintaa on päätetty laskea 4,7 senttiä litralta maaliskuun alusta. Lisäksi on ryhdytty lukuisiin kustannussäästöihin tähtääviin toimenpiteisiin. Hallitus on tehnyt esityksen Valio Oy:n osakepääoman korottamisesta.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Valio Oy:n täysin omistaman tytäryhtiön Nordic Jam Oy:n fuusio Valio Oy:öön astuu voimaan 1.3.2009.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkona jaetaan 4,7 % osakkeen nimellisarvosta eli 159,80 euroa osakkeelta eli 4 684 856,60 euroa.

Hallintoneuvosto

	vuodesta	erovuorossa
Pentti Santala, pj. maanviljelijä, Kauhajoki	1997	2009
Jaakko Rouhiainen, varapj. maanviljelijä, Juva	2001	2011
Kyösti Anttila maanviljelijä, Jalasjärvi	2005	2011
Anu Fräntilä-Riihonen emäntä, Keuruu (16.4.2008 alkaen)	2008	2011
Jyri Hautamäki ¹⁾ trukinkuljettaja, Seinäjoki	2008	2010
Maija-Leena Heiniö emäntä, Kisko	1999	2009
Tapio Hytönen maanviljelijä, Konnevesi	2001	2010
Jarmo Juutinen maanviljelijä, Vieremä	2007	2010
Hannu Kainu maanviljelijä, Kyyjärvi	1997	2011
Merja Keisala emäntä, Töysä (16.4.2008 saakka)	2002	
Kimmo Kemppainen maanviljelijä, Paltamo	2003	2009
Raimo Kielenniva maanviljelijä, Kärämäki	2004	2009
Harri Laamanen maanviljelijä, Ylitornio	2001	2010
Minna Laine ¹⁾ kirjanpitäjä, Helsinki	2008	2010
Hanna Laitinen ¹⁾ laatupäällikkö, Helsinki	2005	2010
Hannu Latomäki ¹⁾ materiaalivastaava, Seinäjoki	2008	2010
Pekka Lestinen maanviljelijä, Sysmä	1998	2010
Veikko Mitikka maanviljelijä, Iitti (16.4.2008 saakka)	2007	
Jaakko Männistö maanviljelijä, Merijärvi	2003	2010
Osmo Oinonen maanviljelijä, Polvijärvi	2006	2009

Markku Pajunen maanviljelijä, Mikkeli	2005	2011
Reino Parkko maanviljelijä, Elimäki	1999	2010
Mauri Penttilä maanviljelijä, Vesilahti	2001	2010
Kari Piironen maanviljelijä, Nurmes (16.4.2008 alkaen)	2008	2011
Anneli Santa-aho emäntä, Lempäälä	2007	2010
Matti Siitonen maanviljelijä, Parikkala	1998	2010
Pentti Suokannas maanviljelijä, Askola (16.4.2008 alkaen)	2008	2009
Onni Törrönen maanviljelijä, Juuka (16.4.2008 saakka)	2001	
Sirkku Ukkola emäntä, Miehikkälä (16.4.2008 saakka)	2006	
Pentti Vartiainen maanviljelijä, Kiuruvesi	2004	2009
Päivi Ylä-Outinen maanviljelijä, Ylämaa (16.4.2008 alkaen)	2008	2009

¹⁾ henkilöstön edustaja

Hallitus

Antti Rauhamaa, pj. maanviljelijä, Kärkölä	2006	2011
Tauno Uitto, varapj. maanviljelysneuvos, Tyrnävä	1996	2010
Esa Juntunen maanviljelijä, Vieremä	1998	2009
Sauli Lähteenmäki maanviljelijä, Rusko	2007	2009

Tilintarkastaja

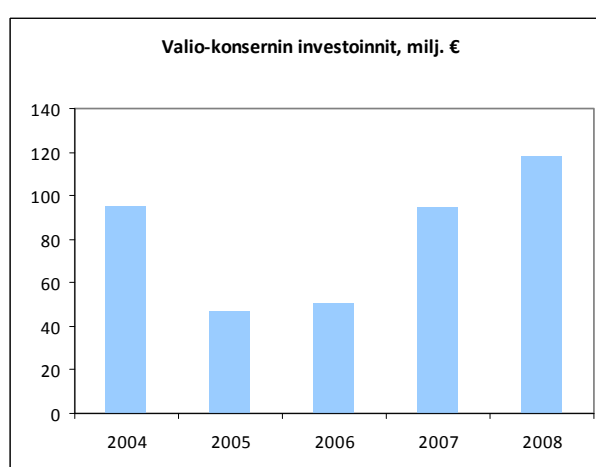
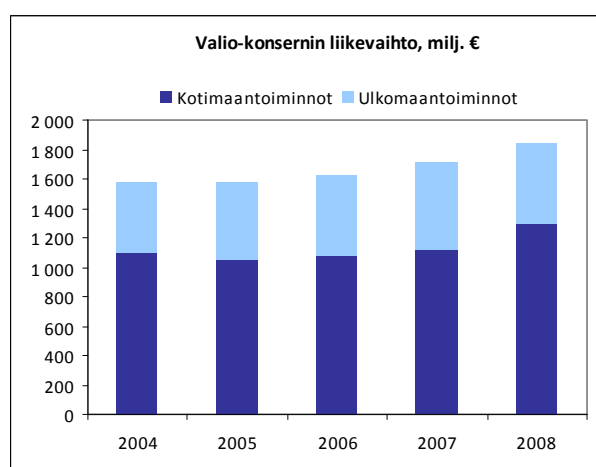
PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö, Helsinki

Markku Marjomaa, KTM, KHT

Valio-konsernin viisivuotiskatsaus

	2008	2007	2006	2005	2004
Liikevaihto milj. €	1 844	1 713	1 621	1 579	1 582
Kehitys %	7,6	5,7	2,7	-0,2	1,0
- Kotimaa milj. €	1 291	1 117	1 075	1 055	1 092
Kehitys %	15,5	3,9	1,9	-3,3	1,2
- Ulkomaantoiminnot milj. €	553	596	546	524	490
Kehitys %	-7,2	9,2	4,3	6,9	0,7
Taseen loppusumma milj. €	919	875	817	807	841
Vieras pääoma % taseesta	64	60	57	56	58
Omavaraisuusaste, %	36	40	42	43	40
Oman pääoman tuotto-%	-1,6	2,9	0,9	2,7	14,0
Tutkimus- ja tuotekehityskustannukset milj. €	16	14	12	12	11
Palkat ja palkkiot milj. €	164	145	139	135	135
Henkilöstö keskimäärin	4 375	4 214	4 166	4 199	4 389
Vaihto-omaisuus milj. €	175	132	134	126	120
Investoinnit milj. €	118	94	51	47	95
Suunnitelman mukaiset poistot milj. €	55	54	58	54	53
Liikevoitto milj. €	5	22	13	23	68
Liikevoitto-%	0,3	1,3	0,8	1,5	4,3
Valion tilityshinta osuuskunnille yhteensä snt/l 1)	47,2	39,3	37,1	35,9	36,8
Vastaanotettu maitomäärä milj. l	2 044	2 056	2 093	2 073	1 989
Liikevaihto / vastaanotettu maitolitra snt/l	0,98	0,89	0,83	0,81	0,84

1) Sisältää perushinnan, koostumuksen ja laadun perusteella maksetut lisät sekä jälkitilin.

Konsernin tuloslaskelma

	2008	2007
Liikevaihto	1 843 546	1 713 028
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)	31 415	-1 254
Valmistus omaan käyttöön	1 221	966
Liiketoiminnan muut tuotot	49 245	43 851
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	1 280 200	1 155 640
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	-11 654	-4 810
Ulkopuoliset palvelut	43 124	36 429
	-1 311 670	-1 187 259
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	163 698	145 497
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	23 971	17 188
Muut henkilösivukulut	20 532	15 915
	-208 201	-178 600
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	55 108	54 097
	-55 108	-54 097
Liiketoiminnan muut kulut	-345 398	-314 553
Liikevoitto (tappio)	5 050	22 082
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Muilta	297	292
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	5 211	6 284
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	63	-119
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-14 444	-13 464
	-8 873	-7 007
Voitto (tappio) ennen veroja	-3 823	15 075
Tuloverot	-2 297	-3 099
Laskennalliset verot	740	-2 064
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta	-5 380	9 912
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	76	-
Konsernin tilikauden voitto (tappio)	-5 456	9 912

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin tase

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 892	3 536
Liikearvo	18	38
Muut pitkävaikutteiset menot	10 254	9 982
	14 164	13 556
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	22 713	21 067
Rakennukset ja rakennelmat	155 119	125 496
Koneet ja kalusto	201 480	196 131
Muut aineelliset hyödykkeet	1 358	1 194
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	76 998	55 147
	457 668	399 035
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	302	2 526
Osuudet osakkuusyrietyksissä	542	444
Muut osakkeet ja osuudet	4 062	6 775
	4 906	9 745
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	29 615	26 809
Keskeneräiset tuotteet	17 039	12 166
Valmiit tuotteet / tavarat	126 368	92 231
Muu vaihto-omaisuus	1 640	1 024
	174 662	132 230
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Lainasaamiset	114	158
Muut saamiset	94	58
Laskennalliset verosaamiset	-	571
	208	787
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	139 600	134 856
Saamiset omistusyhteyserityksiltä	25	26
Muut saamiset	22 554	17 714
Laskennalliset verosaamiset	2 341	2 053
Siirtosaamiset	20 641	18 216
	185 161	172 865
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	891	92 996
	80 999	53 466
Vastavaa yhteensä	918 659	874 680

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin tase

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
O m a p ä ä o m a		
Osakepääoma	99 678	99 678
Muut rahastot	-2 900	3 896
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	236 608	232 427
Tilikauden voitto (tappio)	-5 456	9 912
	327 930	345 913
V ä h e m m i s t ö o s u u s		
Pakolliset varaukset		
Muut pakolliset varaukset	2 789	5 063
V i e r a s p ä ä o m a		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	115 556	67 318
Laskennallinen verovelka	26 342	25 915
Muut velat	75 561	59 990
	217 459	153 223
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	64 395	24 224
Saadut ennakot	190	280
Ostovelat	208 784	203 708
Velat omistusyhteisyrityksille	212	141
Muut velat	44 382	92 892
Siirtovelat	52 227	49 236
	370 190	370 481
V a s t a t t a v a a y h t e e n s ä	918 659	874 680

Kaikki luvut 1 000 euroina

Konsernin rahoituslaskelma

	2008	2007
Liiketoiminnan rahavirta		
Liikevoitto	5 050	22 082
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	55 108	54 097
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-2 274	-3 441
Muut oikaisut	-5 563	-1 583
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	52 321	71 155
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lis (-) väh (+)	-12 296	-14 982
Vaihto-omaisuuden lis (-) väh (+)	-42 432	1 895
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lis (+) väh (-)	12 066	24 325
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	9 659	82 393
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-14 048	-13 391
Saadut osingot	297	292
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	5 281	6 176
Maksetut välittömät verot	-2 389	1 916
Liiketoiminnan rahavirta	-1 200	77 386
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-117 823	-94 232
Saadut investointiavustukset	228	237
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	1 382	1 789
Investoinnit muihin sijoituksiin	-95	-293
Luovutustulot muista sijoituksista	9 730	2 026
Lainasaamisten takaisinmaksut	579	453
Muut	-6 796	-1 650
Investointien rahavirta	-112 795	-91 670
Rahoituksen rahavirta		
Pantatut talletustilit *)	-67 220	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys(+) / vähennys(-)	-16 551	1 816
Pitkäaikaisten lainojen nostot	120 907	52 537
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-49 202	-26 695
Maksetut osingot	-5 731	-4 985
Rahoituksen rahavirta	-17 797	22 673
Rahavarojen muutos	-131 792	8 389
Rahavarat tilikauden alussa	146 462	138 073
Rahavarat tilikauden lopussa *)	14 670	146 462

*) Pantatut talletustilit ovat vapautuneet alkaneella tilikaudella.

Kaikki luvut 1.000 euroina

Emoyhtiön tuloslaskelma

	2008	2007
Liiketoiminnan tuotot	1 641 683 696,85	1 489 862 037,13
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)	28 794 310,05	-3 130 362,47
Valmistus omaan käyttöön	1 220 661,86	966 310,39
Liiketoiminnan muut tuotot	40 874 056,81	39 145 979,72
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	1 162 320 087,86	1 008 089 674,82
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	-3 133 687,83	54 361,20
Ulkopuoliset palvelut	28 312 374,06	31 730 258,84
	-1 187 498 774,09	-1 039 874 294,86
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	143 504 243,47	128 451 689,90
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	22 705 182,89	16 106 625,28
Muut henkilösivukulut	16 060 976,84	11 906 847,94
	-182 270 403,20	-156 465 163,12
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-50 636 169,85	-50 197 732,01
Liiketoiminnan muut kulut	-289 760 358,45	-262 724 083,62
Liiketoiminnan voitto (tappio)	2 407 019,98	17 582 691,16
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	0,00	1 983 263,00
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Muilta	297 376,75	292 372,18
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	611 869,69	254 551,17
Muilta	4 485 856,12	5 492 199,06
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-502 784,54	-65 915,68
Muille	-11 816 256,83	-12 748 516,22
	-6 923 938,81	-4 792 046,49
Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-4 516 918,83	12 790 644,67
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	-1 518 236,24	620 391,15
Tuloverot	0,00	-2 445 066,20
Laskennalliset verot	1 167 671,97	-933 986,75
Edellisten tilikausien tulovero	-1 399,96	-69 927,24
Tilikauden voitto (tappio)	-4 868 883,06	9 962 055,63

Emoyhtiön tase

VASTAAVAA	31.12.2008	31.12.2007
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 311 859,18	3 113 237,76
Liikearvo	19 999,92	39 999,92
Muut pitkävaikutteiset menot	9 449 909,85	9 493 314,26
	12 781 768,95	12 646 551,94
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	15 046 703,91	12 652 133,66
Liittymismaksut	1 092 801,66	934 644,82
Rakennukset ja rakennelmat	143 748 111,66	116 845 919,54
Koneet ja kalusto	180 212 436,89	181 329 146,64
Muut aineelliset hyödykkeet	95 586,76	92 146,41
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	40 257 151,20	30 400 477,85
	380 452 792,08	342 254 468,92
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	76 639 795,48	41 906 600,06
Osuudet omistusyhteisyrietyksissä	598 305,50	563 305,50
Muut osakkeet ja osuudet	3 812 775,34	6 398 920,15
	81 050 876,32	48 868 825,71
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	19 179 157,87	17 937 215,83
Keskeneräiset tuotteet	15 333 771,36	10 771 409,83
Valmiit tuotteet / tavarat	101 447 674,51	75 621 444,29
Muu vaihto-omaisuus	977 383,51	679 919,42
	136 937 987,25	105 009 989,37
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	28 000 000,00	1 122 400,00
Muut saamiset	0,00	15 353,03
	28 000 000,00	1 137 753,03
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	99 147 467,37	88 173 244,17
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	62 207 866,52	41 941 639,96
Saamiset omistusyhteisyrietyksiltä	25 213,16	26 394,86
Muut saamiset	18 681 138,15	16 288 115,60
Laskennallinen verosaaminen	2 340 610,79	1 172 938,82
Siirtosaamiset	9 320 025,69	11 147 850,34
	191 722 321,68	158 750 183,75
Rahoitusarvopaperit		
Muut osakkeet ja osuudet	0,00	10 000 000,00
Muut arvopaperit	0,00	82 939 253,11
Rahat ja pankkisaamiset	65 786 709,06	30 799 998,17
Vastavaa yhteensä	896 732 455,34	792 407 024,00

Emoyhtiön tase

VASTATTAVAA	31.12.2008	31.12.2007
O m a p ä ä o m a		
Osakepääoma	99 677 800,00	99 677 800,00
Muut rahastot		
Vararahasto	5 984 101,53	5 984 101,53
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	157 109 043,47	152 878 461,34
Tilikauden voitto (tappio)	-4 868 883,06	9 962 055,63
	257 902 061,94	268 502 418,50
Tilin päätössiirtojen kertymä		
Poistoero	99 812 815,03	98 294 578,79
Pakolliset varaukset	2 084 965,55	4 511 303,16
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	80 000 000,00	30 000 000,00
Muut velat	75 242 201,37	59 583 946,01
	155 242 201,37	89 583 946,01
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	52 341 336,34	22 408 969,26
Ostovelat	188 931 873,23	175 993 810,04
Velat saman konsernin yrityksille	51 801 030,72	3 084 383,02
Velat omistusyhteisyriyksille	211 336,20	140 563,48
Muut velat	43 382 592,49	91 668 398,02
Siirtovelat	45 022 242,47	38 218 653,72
	381 690 411,45	331 514 777,54
Vastattavaa yhteensä	896 732 455,34	792 407 024,00

Emoyhtiön rahoituslaskelma

	2008	2007
Liiketoiminnan rahavirta		
Liikevoitto	2 407	17 583
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	50 636	50 198
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-2 426	-3 593
Muut oikaisut	-5 522	-1 192
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	45 095	62 996
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lis (-) väh (+)	-13 975	-14 642
Vaihto-omaisuuden lis (-) väh (+)	-31 928	3 185
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lis (+) väh (-)	19 412	19 388
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	18 604	70 927
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-11 922	-12 741
Saadut osingot	297	2 276
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	5 168	5 638
Maksetut välittömät verot	-2 425	2 500
Liiketoiminnan rahavirta	9 722	68 600
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-89 354	-57 540
Saadut investointiavustukset	141	141
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	1 359	1 517
Investoinnit muihin sijoituksiin	-37 051	-3 293
Luovutustulot muista sijoituksista	9 650	2 026
Myönnetyt lainat	-43 290	-4 715
Lainasaamisten takaisinmaksut	577	561
Investointien rahavirta	-157 968	-61 303
Rahoituksen rahavirta		
Pantatut talletustilit *)	-67 220	-
Lyhytaikaisten lainojen nostot	69 191	2 409
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-36 482	-486
Pitkäaikaisten lainojen nostot	110 703	21 390
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-47 387	-25 030
Maksetut osingot	-5 731	-4 984
Rahoituksen rahavirta	23 074	-6 701
Rahavarojen muutos	-125 172	596
Rahavarat tilikauden alussa	123 739	123 143
Rahavarat tilikauden lopussa *)	-1 433	123 739

*) Pantatut talletustilit ovat vapautuneet alkaneella tilikaudella.

Kaikki luvut 1.000 euroina

Konsernin ja emoyhtiön liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERUSTEET

Konsernitilinpäätös sisältää ne tytäryhtiöt, joista emoyhtiö omistaa joko suoraan tai välillisesti yli 50 % äänivallasta. Kiinteistöyhtiötä ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen. Mikäli se olisi konsolidoitu, sillä ei olisi ollut olennaista vaikutusta konsernin tulokseen ja omaan pääomaan, eikä kuvaan taloudellisesta asemasta.

Lisäksi konsernitilinpäätökseen on otettu mukaan osakkuusyhtiöt, jotka on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä.

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmän mukaisesti. Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, varastoon sisältyvä sisäinen kate, käyttöomaisuuden sisäiset myyntituotot sekä keskinäiset saamiset ja velat.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta ja tuloksesta sekä esitetty omana eränään.

Ulkomaisten konserniyhtiöiden tuloslaskelmat on muutettu Suomen rahan määräisiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Edellisellä tilikaudella tuloslaskelmien muuntamisessa käytettiin tilikauden päätöspäivän kurssia. Muuntamisessa syntyneet kurssierot samoin kuin ulkomaisten tytäryritysten omien pääomien muuntamisessa syntyneet muuntoerot on esitetty erässä "muut rahastot".

Ulkomaiselle tytäryritykselle annetusta pitkäaikaisesta lainasta, joka on rinnastettavissa oman pääoman sijoitukseksi, aiheutuneet kurssierot on kirjattu konserniin oman pääoman muuntoerona.

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina kohteen taloudellisen vaikutusajan perusteella. Poistosuunnitelma on sama kuin edellisenä vuonna.

Poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	5 tai 10 vuotta
Liikearvo	5 vuotta
Konserniliikearvo	5 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	10, 15 tai 25 vuotta
Koneet ja kalusto	10 vuotta
Atk-laitteet ja ohjelmistot	5 vuotta
Kuljetusvälineet ja erät kylmälaitteet	5 vuotta

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja rahoitusvälineet on merkitty taseeseen hankintahintaan tai sitä alempaan käypään arvoon.

Vaihto-omaisuus on arvostettu joko fifo-periaatteen mukaan laskettuun hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahavarat sisältävät käteisen rahan, rahaksi tarvittaessa muutettavat pankkisaamiset sekä rahoitusarvopapereihin sisältyvät lyhytaikaiseksi tarkoitetut sijoitukset.

Velkojen vakuudeksi pantatut talletustilit eivät rahoituslaskelmassa sisälly tilinpäätöspäivän rahavaroihin, vaan rahoituksen rahavirtaan.

Laskennallinen verovelka tai -saaminen on laskettu verotuksen ja tilinpäätöksen välisille väliaikaisille eroille sekä vahvistettavalle tappiolle käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa.

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu kuluksi sinä kautena, jona ne ovat syntyneet.

Yhtiö on osakkaana sähköenergianhankintayhtiössä, joka hoitaa osakkaiden puolesta sähköhankintaan liittyvät suojaukset.

Päästöoikeuksien kirjanpidossa menetellään KILA:n lausunnon 15.11.2005 mukaisesti. Jos toteutuneet päästötonnit ylittävät saadut oikeudet, tehdään ylimeneviä tonneja vastaava kulukirjaus tilinpäätöshetken markkinahinnalla ja pakolliset varaukset vastatilinä. Jos taas toteutuneet tonnit alittavat saadut oikeudet, ilmoitetaan liitetietona taseen ulkopuolinen varallisuus. Toisaalta päästöoikeuksien ostot ja myynnit kirjataan liiketapahtumina suoriteperusteisesti.

Liitetiedoissa esitetyt luvut ovat 1.000 euroina.

Tuloslaskelman liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2008	2007	2008	2007
1. LIIKEVAIHDON JAKAUMA				
1. 1. LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN				
Tuoremeijerituotteet	835 617	716 808	782 778	670 857
Ravintorasvat	205 912	190 947	188 786	176 697
Juustot	591 604	522 828	472 477	419 912
Jauheet	86 152	120 873	85 286	115 817
Muut	124 261	161 572	112 357	106 579
	1 843 546	1 713 028	1 641 684	1 489 862
1. 2. MAANTIETEELLINEN JAKAUMA				
Kotimaa	1 290 539	1 116 947	1 289 390	1 115 189
Ulkomaat	553 007	596 081	352 294	374 673
	1 843 546	1 713 028	1 641 684	1 489 862
2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT				
Logistiikkatuotot	22 872	25 884	20 616	23 346
Vuokratuotot	4 056	4 517	4 038	4 560
Käyttöomaisuuden myyntituotot	5 636	1 201	5 523	1 192
Laboratoriopalvelujen myyntituotot	3 301	3 310	3 301	3 310
Saadut tuet ja avustukset	1 442	1 327	1 442	1 327
Ruokalan tuotot	1 553	1 413	1 553	1 413
Energian myyntituotot	977	992	494	544
Muut tuotot	9 408	5 207	3 907	3 454
	49 245	43 851	40 874	39 146
3. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS LISÄYS (-) / VÄHENNYS (+)				
Eläkevaraus	1 455	2 184	1 455	1 784
Saneerausvaraus	875	1 549	875	1 549
Muut pakolliset varaukset	-56	-292	96	260
	2 274	3 441	2 426	3 593
4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT				
Energiakulut	38 584	33 924	36 161	31 902
Vesimaksut	11 882	10 684	11 625	10 481
Kuljetuskulut	101 342	99 964	94 624	88 052
Vuokratulot	15 955	14 803	13 230	12 542
Kiinteistöjen ja koneiden korjaus- ja kunnossapitokulut	41 337	36 131	37 652	33 203
Markkinointikulut	72 313	64 458	48 401	43 028
Myyntinedistämiskulut	3 236	2 373	3 236	2 373
Matkakulut	7 506	6 929	5 980	5 422
Tietotekniikkakulut	14 261	12 371	13 195	11 692
Hallintokulut	20 335	18 622	16 140	14 521
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	5 416	4 874	3 157	3 180
Luottotappiot	1 347	101	-81	-9
Muut kulut	11 884	9 319	6 440	6 337
	345 398	314 553	289 760	262 724

Tuloslaskelman liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2008	2007	2008	2007
5. HENKILÖKUNNAN LUKUMÄÄRÄ KESKIMÄÄRIN				
Työntekijät	2 295	2 246	1 856	1 806
Erikoiskoulutetut	886	855	820	790
Ylemmät toimihenkilöt	625	558	553	508
Toimihenkilöt	569	555	300	308
	4 375	4 214	3 529	3 412
6. HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat ja palkkiot	163 698	145 497	143 504	128 451
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	23 971	17 188	22 705	16 107
Muut henkilösivukulut	20 532	15 915	16 061	11 907
	208 201	178 600	182 270	156 465
7. JOHDON PALKAT JA PALKKIOT				
Hallintoneuvosto	123	128	123	128
Hallitus ja toimitusjohtajat	1 774	1 674	620	481
	1 897	1 802	743	609
8. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT				
PricewaterhouseCoopers-ketjuun kuuluville yhtiöille				
Tilintarkastus	321	296	180	170
Tilintarkastajan lausunnot	7	2	7	2
Veropalvelut	146	66	60	26
Muut palvelut	123	78	91	65
	597	442	338	263

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2008	2007	2008	2007
9. SIIRTOSAAMISET				
Pakkauskoneiden vuokrat	270	300	270	300
Kansainvälisen myynnin jaksotus	916	79	916	79
Rojaltit	1 206	1 033	1 206	1 033
Työterveyshuollon korvaukset	707	846	691	846
Verosaamiset	11 785	3 927	2 444	20
Vuosihyvitykset	903	-	903	-
Eläkekulut	101	5 197	-	5 197
Sosiaalikulut	-	780	-	780
EU-tuet	195	105	195	105
Matkaennakot	207	188	207	188
Tutkimusavustukset	518	913	518	913
Tutkimussopimukset	165	425	165	425
ATK-ylläpitosopimukset	402	249	366	249
Vahingonkorvaus	455	-	440	-
Muut siirtosaamiset	2 811	4 174	999	1 013
	20 641	18 216	9 320	11 148
10. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	12 375	11 202	11 789	10 936
Lisäykset 1.1. - 31.12.	1 302	1 194	957	853
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-	-2	-	-
Hankintameno 31.12.	13 677	12 394	12 746	11 789
Kertyneet poistot 1.1.	-8 854	-7 951	-8 676	-7 811
Tilikauden poisto	-931	-907	-758	-865
Kertyneet poistot 31.12.	-9 785	-8 858	-9 434	-8 676
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 892	3 536	3 312	3 113
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	19 138	19 136	100	100
Hankintameno 31.12.	19 138	19 136	100	100
Kertyneet poistot 1.1.	-19 100	-19 078	-60	-40
Tilikauden poisto	-20	-20	-20	-20
Kertyneet poistot 31.12.	-19 120	-19 098	-80	-60
Kirjanpitoarvo 31.12.	18	38	20	40
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	68 974	66 959	61 013	58 899
Lisäykset 1.1. - 31.12.	4 249	2 412	3 771	2 114
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-13	-98	-	-
Hankintameno 31.12.	73 210	69 273	64 784	61 013
Kertyneet poistot 1.1.	-59 017	-55 089	-51 520	-47 409
Tilikauden poisto	-3 939	-4 202	-3 814	-4 111
Kertyneet poistot 31.12.	-62 956	-59 291	-55 334	-51 520
Kirjanpitoarvo 31.12.	10 254	9 982	9 450	9 493
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	14 164	13 556	12 782	12 647

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2008	2007	2008	2007
11. AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	20 160	14 145	13 587	13 726
Lisäykset 1.1. - 31.12.	2 553	7 061	2 553	-
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-	-139	-	-139
Hankintameno 31.12.	22 713	21 067	16 140	13 587
Kirjanpitoarvo 31.12.	22 713	21 067	16 140	13 587
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	397 514	386 682	380 372	371 293
Lisäykset 1.1. - 31.12.	43 347	10 985	39 639	9 186
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-4	-107	-	-107
Hankintameno 31.12.	440 857	397 560	420 011	380 372
Kertyneet poistot 1.1.	-272 063	-258 617	-263 526	-251 028
Tilikauden poisto	-13 675	-13 447	-12 737	-12 498
Kertyneet poistot 31.12.	-285 738	-272 064	-276 263	-263 526
Kirjanpitoarvo 31.12.	155 119	125 496	143 748	116 846
Koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	774 165	739 529	737 148	706 377
Lisäykset 1.1. - 31.12.	42 484	35 593	32 437	31 088
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-388	-960	-243	-317
Hankintameno 31.12.	816 261	774 162	769 342	737 148
Kertyneet poistot 1.1.	-576 880	-541 316	-555 727	-523 023
Tilikauden poisto	-36 543	-35 521	-33 307	-32 704
Kertyneet poistot 31.12.	-613 423	-576 837	-589 034	-555 727
Kirjanpitoarvo 31.12.	202 838	197 325	180 308	181 421
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	53 180	17 960	30 400	16 244
Lisäykset 1.1. - 31.12.	64 260	53 738	32 169	28 561
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-13 657	-179	-8	-
Siirrot valmiisiin	-26 721	-16 363	-22 240	-14 396
Siirrot kuluihin	-64	-9	-64	-9
Hankintameno 31.12.	76 998	55 147	40 257	30 400
Kirjanpitoarvo 31.12.	76 998	55 147	40 257	30 400
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	457 668	399 035	380 453	342 254
Tilivuoden suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-55 108	-54 097	-50 636	-50 198
Kirjanpitoarvosta 31.12. tuotantokoneiden ja -kaluston osuus	179 893	173 707	160 945	160 958

Taseen liitetiedot

12. KONSERNIN JA EMOYHTIÖN OMISTAMAT YRITYKSET

KONSERNIYRITYKSET

	Konsernin omistus- ja äänivalta osuus-%	Emoyhtiön omistus- ja äänivalta osuus-%
Finlandia Cheese Inc., USA	100,0	100,0
Jäätelöyhtymä Oy, Helsinki	100,0	100,0
Nordic Jam Oy, Helsinki	100,0	100,0
N.V. Valio - Vache Bleue S.A., Belgia *)	100,0	100,0
Frigo-Way S.P.R.L., Belgia	100,0	0,0
Vache Bleue S.A.R.L., Ranska	100,0	0,0
Pakkasukko Oy, Helsinki	100,0	100,0
SIA Valio International, Latvia	100,0	100,0
Smeds & Co Oy, Helsinki	100,0	100,0
UAB Valio International, Liettua	100,0	100,0
Nordic Dairy Holding Oy, Helsinki	100,0	100,0
Rushold M Oy, Helsinki *)	100,0	0,0
OOO Valio Center Odintsovo, Venäjä	100,0	0,0
OOO Valio, Venäjä	100,0	0,0
AS Valio Baltic, Viro	100,0	0,0
Valio Eesti AS, Viro	100,0	0,0
Võru Juust AS, Viro	100,0	0,0
Atleet Ou, Viro	100,0	0,0
Valio International (Poland) Ltd, Puola	100,0	100,0
Valio Shanghai Ltd, Kiina	70,0	70,0
Valio Sverige AB, Ruotsi	100,0	100,0

*) Konserniyhtiö Smeds & Co Oy omistaa yhden osakkeen

OMISTUSYHTEYSYRITYKSET

OSAKKUUSYRITYKSET

Haapaveden Puhdistamo Oy	40,5	40,5
Haapaveden Ympäristöpalvelut Oy	40,5	40,5
Pakastamo Oy, Helsinki	50,0	50,0
Suomen NP-Kierrätys Oy, Helsinki	25,0	25,0

KIINTEISTÖYHTIÖT

		Viimeksi laaditun Yhtiön oma pääoma	tilinpäätöksen voitto (tappio)
Kiinteistö Oy Tehontie 31, Kouvola	100,0	388	-

Taseen liitetiedot

13. SIOITUKSET EMOYHTIÖSSÄ

	Osakkeet konserni- yritykset	Osakkeet omistusyh- teysyritykset	Osakkeet muut
Hankintameno 1.1.2008	80 683	563	9 162
Lisäykset	36 956	35	60
Vähennykset	-2 223	-	-2 646
Hankintameno 31.12.2008	115 416	598	6 576
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2008	-43 654	-	-3 141
Kertyneet arvonalennusten palautukset 31.12.2008	4 878	-	378
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	76 640	598	3 813

14. SIOITUKSET KONSERNISSA

	Osakkeet konserni- yritykset	Osakkeet omistusyh- teysyritykset	Osakkeet muut
Hankintameno 1.1.2008	2 526	479	9 914
Lisäykset	-	98	-
Vähennykset	-2 224	-	-2 713
Hankintameno 31.12.2008	302	577	7 201
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2008	-	-35	-3 139
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	302	542	4 062

	KONSERNI		EMO	
	2008	2007	2008	2007
15. RAHOITUSARVOPAPERIT				
Muut arvopaperit	-	82 996	-	82 939
Muut osakkeet ja osuudet	-	10 000	-	10 000
Markkina-arvo	-	10 537	-	10 537
Erotus	-	537	-	537
16. SAAMISET SAMAN KONSERNIN YRITYKSILTÄ				
Myyntisaamiset	-	-	40 193	36 063
Muut saamiset	-	-	837	433
Lainasaamiset	-	-	49 132	6 404
Siirtosaamiset	-	-	45	164
	-	-	90 207	43 064
17. SAAMISET OMISTUSYHTEYS- YRITYKSILTÄ				
Myyntisaamiset	25	25	25	25
Muut	-	1	-	1
	25	26	25	26

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2008	2007	2008	2007
18. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
Osakepääoma 1.1.	99 678	99 678	99 678	99 678
Osakepääoma 31.12.	99 678	99 678	99 678	99 678
Muut rahastot / vararahasto 1.1.	3 896	5 546	5 984	5 984
Ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman kurssiero	-6 796	-1 650	-	-
Muut rahastot / vararahasto 31.12.	-2 900	3 896	5 984	5 984
Edellisten tilikausien voitto (tappio) 1.1.	242 339	237 412	162 840	157 862
Osingonjako	-5 731	-4 985	-5 731	-4 984
Edellisten tilikausien voitto (tappio) 31.12.	236 608	232 427	157 109	152 878
Tilikauden voitto (tappio)	-5 456	9 912	-4 869	9 962
Oma pääoma 31.12.	327 930	345 913	257 902	268 502
Edellisten tilikausien voitto (tappio) 31.12.	236 608	232 427	157 109	152 878
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoeroista omaan pääomaan siirretty osuus	-74 966	-73 751	-	-
Tilikauden voitto (tappio)	-5 456	9 912	-4 869	9 962
	156 186	168 588	152 240	162 840
19. PAKOLLISET VARAUKSET				
Eläkevaraus	1 841	3 296	1 841	3 296
Saneerausvaraus	-	875	-	875
Muut pakolliset varaukset	948	892	244	340
	2 789	5 063	2 085	4 511
20. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT				
Laskennalliset verosaamiset				
Pakollisen varauksen muutoksesta	542	2 624	542	1 173
Verotuksessa vahvistettavata tappiosta	1 799		1 799	
	2 341	2 624	2 341	1 173
Laskennalliset verovelat				
Tilinpäätössiirroista	26 271	25 839	-	-
Jaksotuseroista	71	76	-	-
	26 342	25 915	-	-
21. SIIRTOVELAT				
Korot	4 616	4 105	4 358	3 961
Lomapalkkavarausvelka sosiaalikuluihin	24 531	21 294	23 983	21 294
Myönnetyt alennukset	2 589	1 780	1 594	1 162
Eläkemaksut	246	-	246	-
Sosiaalivakuutukset	1 843	-	1 843	-
Palkat sosiaalikuluihin	12 191	11 521	9 587	8 666
Rojaltit ja provisiot	1 552	1 496	1 552	1 496
Muut siirtovelat	4 659	9 040	1 859	1 640
	52 227	49 236	45 022	38 219

Taseen liitetiedot

	KONSERNI		EMO	
	2008	2007	2008	2007
22. VELAT SAMAN KONSERNIN YRITYKSILLE				
Ostovelat	-	-	1 261	2 045
Muut velat	-	-	50 149	891
Siirtovelat	-	-	391	148
	-	-	51 801	3 084
23. VELAT OMISTUSYHTEYSYRITYKSILLE				
Ostovelat	211	141	211	141
Muut velat	1	-	-	-
Siirtovelat	-	-	-	-
	212	141	211	141
24. VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET				
Omasta toiminnasta				
Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä ja pantteja				
Rahalaitoslainat	110 000	50 000	110 000	50 000
Annetut kiinnitykset	101 139	101 139	101 139	101 139
Pantatut talletukset	67 491	356	67 200	-
Pantatut osakkeet	1 821	5 667	1 821	5 667
	170 451	107 162	170 160	106 806
Kiinnitysvakuudet	46 120	46 120	46 120	46 120
Takaukset	30 004	44 032	20 521	34 746
Leasingvastuut				
12 kk aikana	7 137	3 661	6 607	3 370
myöhemmin	18 221	6 121	17 474	5 474
	25 358	9 782	24 081	8 844
Konserniin kuuluvien yritysten puolesta	-	-	9 483	9 286
Muiden puolesta	6 651	8 259	6 651	8 131
Omasta toiminnasta	271 933	207 096	260 882	196 516
Konserniin kuuluvien yritysten puolesta	-	-	9 483	9 286
Muiden puolesta	6 651	8 259	6 651	8 131
	278 584	215 355	277 016	213 933
25. MUUT TALOUDELLISET VASTUUT				
Kiinteistöinvestoinnit				
Yhtiö on tehnyt arvonlisäverovähennyksiä kiinteistöinvestoinneista, joihin liittyy mahdollinen vähennetyn veron tarkistusvelvollisuus, jos tiloja otetaan arvonlisäverovähennykseen oikeuttamattomaan käyttöön. Tällaista muutosta ei kuitenkaan ole näköpiirissä.				
26. PÄÄSTÖOIKEUDET				
Vastikkeetta saadut päästöoikeudet tCO ₂	108 539	108 539	104 254	108 539
Vuotuiset päästömäärät tCO ₂	88 702	88 702	90 902	88 702
Hallinnassa olevat päästöoikeudet tCO ₂	108 539	108 539	98 254	108 539
Päästöoikeuksien myynnit t €	-	-	92	-
Yhtiöllä on taseen ulkopuolista päästöoikeusvarallisuutta			117	-

Emoyhtiön voitonjakoehdotus

Voitonjakokelpoiset varat tilinpäätöksessä ovat 150.441.640,66 euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia eikä myöskään OYL:n 13:2 §:ssä tarkoitettu maksukykyisyydesti vaikuta voitonjakokelpoisten varojen määrään. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle voitonjakokelpoisten varojen käyttämistä seuraavasti:

Edellisten tilikausien voittovarot	157 109 043,47	€
Tilikauden tappio	-4 868 883,06	€
Yhteensä	152 240 160,41	€

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkona jaetaan 4,7 % osakkeen nimellisarvosta eli 159,80 € osakkeelta 4 684 856,60 €

Mikäli yhtiökokous hyväksyy edellä olevan voitonjakoehdotuksen, yhtiön oma pääoma osingonjaon jälkeen on seuraava:

Osakepääoma	99 677 800,00	€
Vararahasto	5 984 101,53	€
Edellisten tilikausien voittovarot	147 555 303,81	€
Oma pääoma yhteensä	253 217 205,34	€

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN
ALLEKIRJOITUKSET

Helsinki 5.3.2009

Antti Rauhamaa

Tauno Uitto

Pekka Laaksonen
toimitusjohtaja

Esa Juntunen

Sauli Lähteenmäki

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsinki 5.3.2009

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Markku Marjomaa
KHT

Tilintarkastuskertomus

Valio Oy:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Valio Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2008. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taaseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja että emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taaseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 5. päivänä maaliskuuta 2009

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Markku Marjomaa
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Olemme tutustuneet tilinpäätökseen ajalta 1.1.–31.12.2008 sekä tilintarkastuskertomukseen.

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista ja yhdyimme hallituksen ehdotukseen voiton käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa Maija-Leena Heiniö, Kimmo Kemppainen, Raimo Kielenniva, Osmo Oinonen, Pentti Santala, Pentti Suokannas, Pentti Vartiainen ja Päivi Ylä-Outinen.

Helsingissä maaliskuun 6. päivänä 2009.

Hallintoneuvoston puolesta

Pentti Santala
puheenjohtaja

Valio Oy:n omistajat 31.12.2008

Valio Oy on suomalaisten maidontuottajien yritys. Valion omistajina ovat maidontuottajien keräilyä tai jalostusta harjoittavat yhteisöt. Jalostettavan raaka-aineen Valio saa ensisijaisesti yritykseen sitoutuneiden osuuskuntien maidontuottajilta.

Valion omistajahallinnon muodostavat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja toimintojen johtokunnat.

Osakkaan nimi	Kotipaikka	Osakkeita
à 3 400 €/kpl		
Alueosuuskunta Promilk	Lapinlahti	3 124
Evijärven Osuusmeijeri	Evijärvi	42
* Hirvijärven Osuusmeijeri	Jalasjärvi	46
* Hämeenlinnan Osuusmeijeri	Hämeenlinna	1
Härmän Seudun Osuusmeijeri	Alahärmä	82
Kainuun Osuusmeijeri	Sotkamo	898
* Kaustisen Osuusmeijeri	Kaustinen	1
* Kuusamon Osuusmeijeri	Kuusamo	265
* Laaksojen Maitokunta	Ylivieska	1
Liperin Osuusmeijeri	Liperi	162
Meijeriosuuskunta Milka	Vöyri	3
Nurmeksen Osuusmeijeri	Nurmes	626
Osuuskunta Idän Maito	Joensuu	2 877
Osuuskunta Länsi-Maito	Tampere	3 693
* Osuuskunta Maitokolmio	Toholampi	244
* Osuuskunta Maitomaa	Suonenjoki	290
Osuuskunta Maitosuomi	Jyväskylä	4 381
Osuuskunta Normilk	Jyväskylä	4
Osuuskunta Pohjolan Maito	Haapavesi	4 948
* Osuuskunta Satamaito	Pori	348
Osuuskunta Tuottajain Maito	Riihimäki	7 249
* Paavolan Osuusmeijeri	Ruukki	32
Yhteensä		<u>29 317</u>
Osakkaita yhteensä 31.12.2008		<u>22</u>

Osakepääoma yhteensä 99 677 800 €

* Ei liikesuhteessa Valion kanssa

Johtokunnat 1.1.2009

Valion hallintoneuvosto asettaa kaikkiin liiketoiminta-alueisiin luottamushenkilöistä koostuvan johtokunnan valvomaan omistajien etua. Maidontuottajien lisäksi johtokunnissa on henkilöstön edustus. Johtokunta seuraa Valion yleistä kehitystä sekä oman liiketoimintonsa toimintaa, taloutta ja investointeja.

		Erovuorossa
Tuoretuotteet ja Kotimaan myynti ja markkinointi	Esa Juntunen, pj.	2009
	Sauli Lähteenmäki, varapj.	2009
	Jukka Hakkarainen	2010
	Tapio Hytönen	2009
	Pekka Lestinen	2009
	Pirjo Louhevirta 1	2011
	Jaakko Männistö	2010
	Osmo Oinonen	2010
	Markku Pajunen	2010
	Jouko Raatikainen 1	2011
	Jorma Ritvanen	2010
Pentti Santala	2009	
Juustot, Rasvat ja Teollisuustuotteet	Sauli Lähteenmäki, pj.	2009
	Tauno Uitto, varapj.	2009
	Kyösti Anttila	2009
	Maija-Leena Heiniö	2009
	Jari Hekkala	2010
	Jarmo Juutinen	2010
	Raimo Kielenniva	2010
	Tauno Lemettinen 1	2011
	Mauri Penttilä	2009
	Matti Siitonen	2009
	Ari Vuojolainen	2010
Päivi Ylä-Outinen	2010	
Ulkomaantoiminnot ja Innovaatiot	Tauno Uitto, pj.	2009
	Esa Juntunen, varapj.	2009
	Anu Fräntilä-Riihonen	2009
	Marja-Leena Harju 1	2011
	Hannu Kainu	2010
	Juha Kantoniemi	2010
	Kimmo Kemppainen	2009
	Harri Laamanen	2009
	Reino Parkko	2009
	Kari Piironen	2010
	Jaakko Rouhiainen	2010
	Anneli Santa-aho	2009
	Matti Seitsonen	2010
Pentti Suokannas	2010	
Pentti Vartiainen	2010	

The image features several overlapping, hand-drawn blue shapes that resemble leaves or petals. A large, dark blue shape is centrally located and contains the text. It is surrounded by several lighter blue, semi-transparent shapes of varying sizes and orientations, creating a layered, organic effect.

**Anna
elämän
maistua**